

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-67>

УДК 657.47:674

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ

REGULATORY PROVISION OF ACCOUNTING FOR THE PRODUCTION OF FINISHED PRODUCTS IN WOODWORKING INDUSTRY ENTERPRISES

Сидоренко Роман Вікторович

кандидат економічних наук, доцент

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1346-6486>**Sydorenko Roman**

Lutsk National Technical University

Стаття присвячена актуальним питанням нормативного забезпечення обліку виробництва готової продукції в підприємствах деревообробної галузі. Висвітлено основні підходи до поділу готової продукції на основну, супутню та побічну. Досліджено, що в залежності від особливостей організації виробничої діяльності та видів продукції, що виготовляє суб'єкт господарювання деревообробної галузі, одні і ті ж активи, отримані під час виробничого процесу, можуть визнаватись по-різному. Зазначено, що порядок визнання, оцінки та класифікації отриманих активів в процесі господарської діяльності доцільно затвердити в Наказі про облікову політику підприємства. Запропоновано продовжувати зближення положень національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо механізмів організації облікового процесу готової продукції.

Ключові слова: готова продукція, деревообробні підприємства, облік виробництва, нормативне забезпечення, основна продукція, супутня продукція, побічна продукція.

The woodworking industry is a vital part of Ukraine's economy, generating foreign exchange, employment, and opportunities for deep raw material processing. In today's market economy, the sector faces the need to improve production management, reduce costs, and enhance inventory, raw material, and finished goods accounting. However, the existing regulatory framework often remains outdated, fragmented, and insufficiently aligned with the technological specifics of the industry. With Ukraine's gradual integration into the European economic space and the implementation of international financial reporting standards (IFRS), the need to modernize the regulatory framework becomes even more pressing. Amid the challenges of war, economic instability, and enterprise relocation, there is a growing demand for a flexible, transparent accounting system based on clearly defined normative principles. This article analyzes the current regulatory framework for accounting of finished goods in Ukrainian woodworking enterprises. It reveals gaps in national accounting standards, particularly their limited ability to reflect complex technological processes. Special attention is given to the classification and accounting of main, by-products, and joint (accompanying) products. Drawing on Ukrainian academic research, the article summarizes key definitions and interpretations related to by-products and accompanying products. Depending on technological and organizational factors, outputs like wood chips, sawdust, and offcuts may be classified differently—as finished goods, raw materials, fuel, or waste. Enterprises must clearly define and document accounting policies for such outputs. The article reviews relevant Ukrainian Accounting Standards (NP(S)BO) and compares them with IAS 2 "Inventories," emphasizing the need for gradual harmonization. As a result, the research concludes that improving the regulatory framework for the accounting of finished goods in the woodworking sector is crucial for optimizing production, reducing material losses, and increasing financial sustainability. Clear differentiation between main, by-products, and accompanying products enhances cost accounting accuracy, supports inventory management, and strengthens the analytical capacity of accounting data. These improvements are essential for sustaining the competitiveness of woodworking enterprises and ensuring their stable operation in the face of ongoing external challenges.

Keywords: finished products, woodworking enterprises, production accounting, regulatory support, main products, related products, by-products.

Постановка проблеми. Деревообробна галузь є надзвичайно важливою складовою економіки України як джерело валютних надходжень, зайнятості населення, потенціалу для глибшої переробки сировини тощо. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки дана галузь зіштовхується з необхідністю підвищення ефективності управління виробничими процесами, оптимізації витрат, вдосконалення контролю за обліком запасів, сировини та готової продукції.

Однак, чинне нормативне забезпечення облікового процесу часто є застарілим, фрагментарним і не відповідає потребам сучасного господарювання. Зокрема, національні стандарти бухгалтерського обліку не завжди охоплюють специфіку технологічного процесу деревообробки, що ускладнює точне формування собівартості продукції та ефективне управління ресурсами.

Інтеграція України до європейського економічного простору та імплементація міжнародних стандартів фінансової звітності вимагають перегляду й адаптації нормативної бази до нових реалій. У контексті війни, економічної нестабільності та релокації підприємств важливо мати гнучку систему обліку, яка базується на чітких нормативних засадах і дозволяє оперативно приймати управлінські рішення. Тому, дослідження питання нормативного забезпечення обліку виробництва готової продукції в деревообробній галузі є не лише теоретично необхідним, але й має вагомим практичне значення для забезпечення сталого розвитку підприємств у мінливих умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження з теми нормативного забезпечення обліку виробництва готової продукції в деревообробних підприємствах зосереджені на правильному її розподілі та класифікації у відповідності до особливостей діяльності галузі.

В.І. Дерій зі співавторами, досліджуючи питання класифікації готової продукції в системі управління підприємством, зазначають, що «супутня продукція – це продукція, що була отримана в одному технологічному циклі одночасно з основною. Супутня продукція відповідає стандартам та може призначатися як для подальшої обробки, так і для відпуску споживачеві. Побічна продукція — це продукція, що утворюється в комплексних виробництвах паралельно з основною, і на відміну від супутньої продукції не потребує додаткових витрат» [1].

І. Ф. Баланюк, О. О. Григорів та Т. Л. Іванюк дають наступні визначення таким типам готової продукції: «основна продукція – це продукція, що представляє собою результат комплексного виробництва та одержання якої є основною метою підприємства; супутня продукція – це продукція, що була отримана в одному виробничому циклі з основною та може бути в подальшому оброблена та відпущена споживачеві; побічна продукція - утворюється паралельно з основною та, на відміну від супутньої, не потребує подальших затрат» [2].

Г. В. Лебедик та І. Л. Максимович зазначають додаткові характеристики супутньої та побічної продукції: «Супутня продукція як вихідний елемент виробничого процесу має якісні та кількісні параметри, які повинні одержати вартісну характеристику. Побічна продукція – це продукція, що іноді утворюється в комплексних виробництвах при виготовленні основної і, на відміну від супутньої (допоміжної), не потребує додаткових витрат» [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність досліджень присвячених нормативному забезпеченню обліку готової продукції все ще залишається ряд нерозкритих питань. Зокрема, відсутня уніфікація класифікації готової продукції деревопереробних підприємств ті чіткі критерії її оцінки.

Формулювання цілей статті. Завданням дослідження є всебічний аналіз стану чинного нормативного забезпечення обліку виробництва готової продукції на підприємствах деревообробної галузі України та обґрунтування напрямів його модернізації з урахуванням сучасних економічних, технологічних і міжнародних вимог.

Виклад основного матеріалу дослідження. Деревообробна галузь України, у довоєнний період, показувала одні з найвищих показників росту обсягів реалізації готової продукції. З початком повномасштабного вторгнення на територію країни, як і в інших галузях, відбувається спад, але швидка адаптація до нових умов діяльності дозволила деревопереробці стати одним із основних векторів експортного напрямку в національній економіці (таблиця 1).

В деревообробній галузі прибутковість діяльності значною мірою залежить від того як повно і ефективно використовується вся отримана сировина. Дану галузь характеризується особливістю, що виробничий процес можна організувати таким чином, щоб весь

придбаний лісоматеріал використовувався повністю. Готову продукцію виготовляють з усіх частин вхідної сировини. Виробництво буде безвідходним, що є актуальним враховуючи посилюючі тенденції соціальної складової господарської діяльності суб'єкта господарювання та відображення її у звітності підприємства.

Необхідність високої ефективності у використанні деревної сировини зумовлена також складним процесом її отримання для деревопереробних підприємств. Вся реалізація необробленої деревини відбувається через спеціалізовані біржі («Українська універсальна біржа», «Українська енергетична біржа» тощо) на відкритих торгах шляхом онлайн аукціонів. Суб'єкти господарювання, що бажають прийняти участь у придбанні лотів з деревною сировиною, зобов'язані пройти акредитацію, задля чіткого відслідковування руху колод та зменшення можливості для використання у господарській діяльності лісосировини отриманої незаконним шляхом. Реалізація деревної сировини через аукціони, в свою чергу, дозволяє підвищити прибутковість функціонування державних лісових господарств, але і призводить до підвищення собівартості готової продукції підприємств деревопереробної галузі.

Облік готової продукції в деревообробній галузі є одним із ключових елементів управлінського та фінансового обліку, оскільки безпосередньо впливає на точність визначення фінансових результатів підприємства,

прийняття управлінських рішень і ефективно ресурсне забезпечення виробничого процесу. З огляду на технологічну складність деревообробного виробництва та високу вартість первинної сировини, організація обліку готової продукції повинна базуватись на чітко визначених нормативно-методичних засадах та враховувати галузеву специфіку.

Відповідно до Інструкції № 291 до готової продукції підприємства відноситься «продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам» [5]. Облік готової продукції ведеться на синтетичному рахунку 26 «Готова продукція». Аналітичний облік готової продукції пропонується вести за видами готової продукції.

НП(С)БО 9 «Запаси» готову продукцію визначає як «продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом» [6].

Готову продукцію, за технічною складністю поділяють на просту (коли отримується лише основна продукція) та складну (окрім основної отримується ще побічна та супутня).

Класифікацію готової продукції за цільовим призначенням, господарською цінністю та економічними вигодами від її використання наведено у п. 2.6 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів. У даному нормативному акті зазначено, що

Таблиця 1

Обсяги реалізації продукції деревообробних підприємств в Україні в 2014–2023 роках (КВЕД розділ 16)

Рік	Обсяги виробництва продукції, млн грн	Динаміка у порівнянні з попереднім роком, млн грн	Обсяги виробництва продукції, млн дол США	Динаміка у порівнянні з попереднім роком, млн дол США
2014	17 326,0	-	1 457,6	-
2015	26 573,4	+ 9 247,4	1 216,5	- 241,1
2016	33 831,3	+ 7 257,9	1 324,1	+ 107,6
2017	42 840,6	+ 9 009,3	1 610,8	+ 286,7
2018	54 578,3	+ 11 737,7	2 006,5	+ 395,7
2019	51 608,4	- 2 969,9	1 996,8	- 9,7
2020	55 546,3	+ 3 937,9	2 060,5	+ 63,7
2021	81 620,3	+ 26 074,0	2 991,3	+ 930,8
2022	67 534,3	- 14 086,0	2 088,1	- 903,2
2023	76 632,9	+ 9 098,6	2 095,3	+ 7,2

Джерело: [4]

за даними критеріями «сільськогосподарська продукція поділяється на основну, супутню та побічну» [7]. До основної готової продукції відносять продукцію, яка приносить найбільшу економічну вигоду підприємству. Супутня продукція отримується одночасно з основною продукцією і призначається для подальшої переробки чи реалізації. Побічна продукція отримується також разом з основною, але вона має другорядне значення, а економічні вигоди від її використання є незначними.

Трактування поняття супутньої продукції подано і у Методичних рекомендаціях з формування собівартості продукції, де зазначено, що до супутньої продукції «належить продукція, що одержується одночасно з цільовим (основним) продуктом у єдиному технологічному процесі» [8].

Правильне відображення результатів виробництва продукції в деревообробній галузі є надзвичайно важливою складовою ефективною організації господарської діяльності. В залежності від особливостей організації виробничої діяльності та видів продукції, що виготовляє суб'єкт господарювання, активи отримані під час виробничого процесу, можуть визнаватись:

- 1) основною готовою продукцією;
- 2) супутньою готовою продукцією, що буде реалізована зовнішнім покупцем (обрізки деревини можуть продаватись покупцям як дрова);
- 3) супутньою готовою продукцією, що буде використана у власних наступних виробничих процесах при виготовленні основної готової продукції (наприклад, отримана при розпилі деревини тирса з якої виготовлятимуть пелетну гранулу);
- 4) матеріалами, що потребують подальшої обробки для використання у виробничому процесі при виготовленні іншої основної готової продукції (наприклад, обрізки деревини, що будуть в подальшому подрібнені на тирсу з якої виготовлятиметься пелетна гранула);
- 5) паливом (обрізки деревини можуть виступати паливом для котлів, що здійснюють обслуговування господарської діяльності підприємства);
- 6) відходами виробництва, що потребують додаткових витрат на вивезення та ліквідацію.

Як видно, із вищенаведеного, один і той же актив на різних деревообробних підприємствах може класифікуватись по-різному.

Нові матеріали, що утворились під час виробничого процесу при деревообробці, не

слід ототожнювати зі зворотними відходами. Зворотними відходами визнаються залишки сировини та матеріалів, які утворились у процесі виробництва та втратили повністю частково первинні споживчі властивості і тому вони використовуються з підвищеними нормами витрат або взагалі не використовуються. Якщо ми візьмемо, для прикладу, утворену в процесі обробки деревини тирсу, то неможливо стверджувати, що вона втратила, хоча б частково, свої споживчі властивості, оскільки була утворена безпосередньо при виробництві однієї готової продукції підприємства і може виступати як повноцінна сировина для виробництва іншої готової продукції.

Важливою складовою нормативного забезпечення обліку готової продукції є внутрішня облікова політика підприємства. Вона повинна регламентувати порядок оцінки готової продукції, вибір методу калькулювання, періодичність інвентаризацій, порядок списання браку та втрат, а також визначати відповідальних осіб за облік у виробничих підрозділах і на складах. Саме чітка регламентація облікових процедур сприяє зниженню ризиків фінансових помилок і забезпечує відповідність обліку вимогам чинного законодавства.

Класифікацію новоутворених активів деревообробному підприємству доцільно затвердити в Наказі про облікову політику підприємства. Це значно спростить процес їх визнання та оцінювання в обліковому процесі суб'єкта господарювання.

В Наказі про облікову політику підприємства слід закріпити і порядок оцінки супутньої продукції. В п. 11 НП(С)БО 16 «Витрати» зазначено, що «Виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, що використовується на самому підприємстві» [9]. Встановлення чітких принципів оцінки супутньої продукції допомагає підприємству точно визначити вартість цієї продукції, що необхідно для правильного ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Порядок оцінки супутньої продукції також важливий для правильної інвентаризації й управління запасами підприємства. Це дозволяє точно визначити кількість і вартість продукції, що є на складі, а також шляхи її подальшого використання.

Зусилля щодо вдосконалення обліку готової продукції в деревопереробних підприємствах також необхідно спрямовувати і на гармонізацію нормативно-правового середовища

обліку із міжнародними підходами, зокрема шляхом поступової адаптації положень національних стандартів бухгалтерського обліку до вимог МСБО та МСФЗ. Такий напрям дозволить забезпечити гнучкість у виборі методів оцінки та класифікації готової продукції, розширити межі аналітичності облікових даних та посилити прозорість фінансової інформації для зацікавлених сторін.

МСБО 2 «Запаси» дає наступні рекомендації: «За своїм характером вартість більшості побічних продуктів є несуттєвою. В таких випадках їх часто оцінюють за чистою вартістю реалізації і ця вартість вираховується із собівартості основного продукту. В результаті балансова вартість основного продукту суттєво не відрізняється від його собівартості» [9]. Відповідно до даного роз'яснення вбачається доцільним до побічної продукції деревообробних підприємств відносити лише ту, яка не має значного впливу на загальні обсяги реалізації та прибутку суб'єкта господарювання.

Висновки. Класифікація готової продукції на основну, побічну та супутню дозволяє деревообробним підприємствам чітко організувати облік і визначити, яка продукція приносить основний прибуток, а яка є додатковою або утворюється як побічний продукт. Вона також допомагає у правильному використанні сировини, забезпечує ефективне управління

витратами та покращує фінансові показники підприємства. Всі ці аспекти є важливими для оптимізації виробничих процесів та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Основною продукцією суб'єктів господарювання, що працюють у сфері деревопереробки, є дерев'яні плити (фанера, ДСП, MDF), дошки, брус та інші вироби, які мають високу вартість та попит. Ця продукція безпосередньо пов'язана з основним напрямом бізнесу підприємства, і її виробництво є ключовим для забезпечення необхідних результатів діяльності.

Побічна продукція деревообробних підприємств – це продукція, що утворюється в процесі основного виробництва, але має менш високу цінність або використовується в інших виробничих процесах або для менш прибуткових цілей. Вона, як правило, є результатом неповного використання сировини. Найчастіше, але не завжди, до неї відносять кору, обрізки деревини, тирсу і т.д. Побічна продукція має певну вартість, але вона не є основною метою виробництва підприємства.

Супутня продукція (гілки дерев, листя тощо) утворюється в процесі основного виробництва, але її кількість не є значною, і вона часто має низьку економічну вартість порівняно з основною продукцією. Вона може бути використана для інших потреб або реалізована на ринку як додатковий товар.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дерій В. А., Гуменна-Дерій М. В., Шара Є. Ю. & Слесар Т. М. (2023). Готова продукція в системі управління матеріальними ресурсами і витратами підприємства: обліково-аналітична категорія, класифікація, оцінка та облік. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*, 2 (70), 141–153.
2. Баланюк І. Ф., Григорів О. О. & Іванюк Т. Л. (2020). Організація обліку і контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*, 1–2, 157–163.
3. Лебедик Г. В. & Максимович І. Л. (2015). Особливості обліку готової продукції та її реалізація на підприємстві. *Економіка і регіон: наук. вісн. ПолтНТУ*, 5 (54), 131–135.
4. Статистична інформація Державної служби статистики України URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (дата звернення: 15.08.2025)
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 15.08.2025)
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 15.08.2025)
7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (дата звернення: 15.08.2025)
8. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості затверджені Наказом Міністерства промислової політики України № 373 від 09.07.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (дата звернення: 15.08.2025)

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 15.08.2025)

10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 15.08.2025)

REFERENCES:

1. Derii V. A., Humenna-Derii M. V., Shara Ye. Yu. & Sliesar T. M. (2023). Hotova produktsiia v systemi upravlinnia materialnymy resursamy i vytratamy pidpriemstva: oblikovo-analitychna katehoriia, klasyfikatsiia, otsinka ta oblik [Finished products in the enterprise's material resources and cost management system: accounting and analytical category, classification, evaluation and accounting]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya: «Ekonomichni nauky»*, vol. 2 (70), 141–153. (in Ukrainian)

2. Balaniuk I. F., Hryhoriv O. O. & Ivaniuk T. L. (2020). Orhanizatsiia obliku i kontroliu hotovoi produktsii pidpriemstva [Organization of accounting and control of finished products of the enterprise]. *Innovatsiina ekonomika*, 1–2, 157–163. (in Ukrainian)

3. Lebedyk H. V. & Maksymovych I. L. (2015). Osoblyvosti obliku hotovoi produktsii ta yii realizatsiia na pidpriemstvi [Features of accounting for finished products and their sale at the enterprise]. *Ekonomika i rehion: nauk. visn. PoltNTU*, 5 (54), 131–135. (in Ukrainian)

4. Statystychna informatsiia Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Statistical information of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

5. Instruksiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii zatverdzhena Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 291 vid 30.11.1999 r. [Instructions on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations were approved by Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 291 dated 11/30/1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

6. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 «Zapasy» zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 246 vid 20.10.1999 r. [National Accounting Regulation (Standard) 9 "Inventories" was approved by Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 246 dated 10/20/1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

7. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku biolohichnykh aktyviv zatverdzeni Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 1315 vid 29.12.2006 r. [Methodological recommendations for accounting for biological assets were approved by Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 1315 dated 12/29/2006]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

8. Metodychni rekomendatsii z formuvannia sobivartosti produktsii (robit, posluh) u promyslovi zatverdzeni Nakazom Ministerstva promyslovoi polityky Ukrainy № 373 vid 09.07.2007 r. [Methodological recommendations for the formation of the cost of products (works, services) in industry were approved by Order of the Ministry of Industrial Policy of Ukraine No. 373 dated 07/09/2007]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

9. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 16 «Vytraty» zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 318 vid 31.12.1999 r. [National Accounting Regulation (Standard) 16 "Expenses" was approved by Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 318 dated 12/31/1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)

10. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 2 «Zapasy» [International Accounting Standard 2 "Inventories"]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (accessed August 15, 2025). (in Ukrainian)